

Vímuefnanotkun ungs fólks í Mosfellsbæ

Niðurstöður rannsóknar meðal
nemenda í 8., 9. og 10. bekk árið 2015

© Rannsóknir & greining 2015

Vímuefnanotkun ungs fólks

Niðurstöður rannsóknar meðal
nemenda í 8., 9. og 10. bekk árið 2015

Unnið fyrir Mosfellsbæ

©Rannsóknir & greining 2015

Rit þetta má ekki afrita með nokkrum hætti, svo sem með ljósmyndun, prentun, hljóðritun eða á sambærilegan hátt, að hluta eða í heild, án skriflegs leyfis Rannsókna og greiningar.

Efnisyfirlit

Efnisyfirlit.....	4
Yfirlit yfir myndir.....	5
Yfirlit yfir töflur.....	7
Samstarfið um rannsóknirnar.....	8
Aðferð og gögn.....	8
Þátttakendur og framkvæmd.....	8
Mælitæki.....	9
Vímuefnaneysla.....	10
Þróun vímuefnaneyslu – áfengisneysla, tóbaksnotkun og önnur vímuefnaneysl	11
Daglegar reykingar.....	11
Munn- og neftóbaksnotkun.....	14
Munn- og neftóbaksnotkun 20 sinnum eða oftar um ævina meðal nemenda í 10., 9. og 8. bekk.....	14
10. bekkur: Munn- og neftóbak 20 sinnum eða oftar um ævina.....	14
9. bekkur: Munn- og neftóbak 20 sinnum eða oftar um ævina.....	15
8. bekkur: Munn- og neftóbak 20 sinnum eða oftar um ævina.....	16
Munn- og neftóbak einu sinni eða oftar síðastliðna 30 daga.....	17
10. bekkur: Munn- og neftóbak einu sinni eða oftar síðastliðna 30 daga.....	17
9. bekkur: Munn- og neftóbak einu sinni eða oftar síðastliðna 30 daga.....	18
8. bekkur: Munn- og neftóbak einu sinni eða oftar síðastliðna 30 daga.....	19
Neysla áfengis um ævina.....	20
Ölvun síðastliðna 30 daga.....	22
Hassneysla.....	25
Marijúananeysla.....	26
Hass- eða marijúananeysla.....	28
Neysla annarra ólöglegra vímuefna.....	29
Amfetamín.....	29
Sniff.....	30
Sveppir sem vímuefni.....	30

Yfirlit yfir myndir

Mynd 1. Þróun vímuefnaneyslu unglunga í 10. bekk á Íslandi árin 1997 til 2015.	10
Mynd 2. Hlutfall nemenda í 10. bekk sem reykja daglega, árin 2001 – 2015.	11
Mynd 3. Hlutfall nemenda í 9. bekk sem reykja daglega, árin 2001 – 2015.	11
Mynd 4. Hlutfall nemenda í 8. bekk sem reykja daglega, árin 2001 – 2015.	12
Mynd 5. Hlutfall nemenda í 10. bekk sem hafa notað munntóbak 20 sinnum eða oftar um ævina, árin 2009 – 2015.	14
Mynd 6. Hlutfall nemenda í 10. bekk sem hafa notað neftóbak 20 sinnum eða oftar um ævina, árin 2009 – 2015.	14
Mynd 7. Hlutfall nemenda í 9. bekk sem hafa notað munntóbak 20 sinnum eða oftar um ævina, árin 2009 – 2015.	15
Mynd 8. Hlutfall nemenda í 9. bekk sem hafa notað neftóbak 20 sinnum eða oftar um ævina, árin 2009 – 2015.	15
Mynd 9. Hlutfall nemenda í 8. bekk sem hafa notað munntóbak 20 sinnum eða oftar um ævina, árin 2009 – 2015.	16
Mynd 10. Hlutfall nemenda í 8. bekk sem hafa notað neftóbak 20 sinnum eða oftar um ævina, árin 2009 – 2015.	16
Mynd 11. Hlutfall nemenda í 10. bekk sem hafa notað munntóbak einu sinni eða oftar síðastliðna 30 daga, 2009 – 2015.	17
Mynd 12. Hlutfall nemenda í 10. bekk sem hafa notað neftóbak einu sinni eða oftar síðastliðna 30 daga, 2009 – 2015.	17
Mynd 13. Hlutfall nemenda í 9. bekk sem hafa notað munntóbak einu sinni eða oftar síðastliðna 30 daga, 2009 – 2015.	18
Mynd 14. Hlutfall nemenda í 9. bekk sem hafa notað neftóbak einu sinni eða oftar síðastliðna 30 daga, 2009 – 2015.	18
Mynd 15. Hlutfall nemenda í 8. bekk sem hafa notað munntóbak einu sinni eða oftar síðastliðna 30 daga, 2009 – 2015.	19
Mynd 16. Hlutfall nemenda í 8. bekk sem hafa notað neftóbak einu sinni eða oftar síðastliðna 30 daga, 2009 – 2015.	19
Mynd 17. Hlutfall nemenda í 10. bekk sem hafa einhvern tíma um ævina drukkið áfengi, árin 2009 – 2015.	20
Mynd 18. Hlutfall nemenda í 9. bekk sem hafa einhvern tíma um ævina drukkið áfengi, árin 2009 – 2015.	20
Mynd 19. Hlutfall nemenda í 8. bekk sem hafa einhvern tíma um ævina drukkið áfengi, árin 2009 – 2015.	21
Mynd 20. Hlutfall nemenda í 10. bekk sem hafa orðið ölvaðir einu sinni eða oftar síðastliðna 30 daga, árin 2001- 2015.	22

Mynd 21. Hlutfall nemenda í 9. bekk sem hafa orðið ölvaðir einu sinni eða oftár síðastliðna 30 daga, árin 2001 – 2015.	22
Mynd 22. Hlutfall nemenda í 8. bekk sem hafa orðið ölvaðir einu sinni eða oftár síðastliðna 30 daga, árin 2001 – 2015.	23
Mynd 23. Hlutfall nemenda í 10. bekk sem hafa notað hass einu sinni eða oftár um ævina, árin 2001 – 2015.	25
Mynd 24. Hlutfall nemenda í 9. bekk sem hafa notað hass einu sinni eða oftár um ævina, árin 2001 – 2015.	25
Mynd 25. Hlutfall nemenda í 8. bekk sem hafa notað hass einu sinni eða oftár um ævina, árin 2005 – 2015.	26
Mynd 26. Hlutfall nemenda í 10. bekk sem segjast hafa notað marjúana einu sinni eða oftár um ævina, árin 2010 - 2015.	26
Mynd 27. Hlutfall nemenda í 9. bekk sem segjast hafa notað marjúana einu sinni eða oftár um ævina, árin 2010 - 2015.	27
Mynd 28. Hlutfall nemenda í 8. bekk sem segjast hafa notað marjúana einu sinni eða oftár um ævina, árin 2010 - 2015.	27
Mynd 29. Hlutfall nemenda í 10. bekk sem hafa notað hass EÐA marjúana einu sinni eða oftár um ævina, árin 2010 - 2015.	28
Mynd 30. Hlutfall nemenda í 9. bekk sem hafa notað hass EÐA marjúana einu sinni eða oftár um ævina, árin 2010 - 2015.	28
Mynd 31. Hlutfall nemenda í 8. bekk sem hafa notað hass EÐA marjúana einu sinni eða oftár um ævina, árin 2010 - 2015.	29
Mynd 32. Hlutfall nemenda í 10. bekk sem hafa notað amfetamín einu sinni eða oftár um ævina, árin 2004 – 2015.	29
Mynd 33. Hlutfall nemenda í 10. bekk sem hafa notað sniff (t.d. lím) einu sinni eða oftár um ævina, árin 2004 – 2015.	30
Mynd 34. Hlutfall nemenda í 10. bekk sem hafa notað sveppi (sem vímuefni) einu sinni eða oftár um ævina, árin 2004 – 2015.	30

Yfirlit yfir töflur

Tafla 1 Fjöldi þátttakenda í 8., 9. og 10. bekk í grunnskólum Mosfellsbæjar.	9
Tafla 2 Vímuefnaneysla, lykilþættir í Mosfellsbæ árin 2014 og 2015.....	10
Tafla 3 Hve oft hefur þú reykt raf-sígarettur(rafrettur) um ævina. Hlutfall (%) nemenda í 8.,9 og 10.bekk á landinu.....	13
Tafla 4 Hve oft hefur þú notað tóbakslíki um ævina. Hlutfall (%) nemenda í 8.,9 og 10.bekk á landinu.	13

Ungt fólk rannsóknirnar

Rannsóknir & greining hefur kappkostað að hámarka nýtingu *Ungt fólk* rannsóknargagnanna með því að greina staðbundnar niðurstöður fyrir sveitarfélög, skóla og aðra á hverju ári og koma niðurstöðunum til vettvangs, ekki síðar en tveimur til fjórum mánuðum eftir hverja gagnasöfnun. Í dag er svo komið að Rannsóknir & greining vinnur á annað hundrað skýrslur á ári úr gögnum rannsókna í 5.-7. bekk, 8.-10. bekk og framhaldsskólum fyrir fyrrgreinda aðila. Samstarfsaðilar Rannsókna & greiningar eru fjölmargir en stuðningur mennta- og menningamálaráðuneytisins við rannsóknirnar hefur gert það að verkum að flest sveitarfélög í landinu nýta sér upplýsingar úr rannsóknunum þar sem greint er frá högum og líðan barna og ungmenna á hverjum stað.

Í þróun og framkvæmd *Ungt fólk* rannsókna hefur starfsfólk Rannsókna & greiningar og mennta- og menningarmálaráðuneytisins notið góðs af einstöku samstarfi við skólastjórnendur, kennara og nemendur í grunn- og framhaldsskólum landsins. Án samstarfs þessara aðila væru rannsóknirnar ekki framkvæmanlegar.

Aðferð og gögn

Þátttakendur og framkvæmd

Gögnin sem þessi skýrsla byggir á eru byggð á könnun sem lögð var fyrir alla nemendur í 8. til 10. bekk á Íslandi í febrúarmánuði árið 2015. Framkvæmd og úrvinnsla rannsóknarinnar var á vegum Rannsókna & greiningar við Háskólann í Reykjavík. Spurningalistar voru sendir í alla skóla á landinu þar sem kennarar sáu um að leggja þá fyrir eftir skýrum fyrirmælum. Með hverjum spurningalista fylgdi ómerkt umslag sem þátttakendur settu listann í að útfyllingu lokinni. Ítrekað var fyrir þátttakendum að rita hvorki nafn né kennitölu á spurningalistana svo útilokað væri að rekja svörin til þeirra. Jafnframt voru þeir vinsamlegast beðnir um að svara öllum spurningunum eftir bestu samvisku og biðja um hjálp ef þeir þyrftu á að halda.

Allir nemendur sem sátu í kennslustundum daginn sem könnunin fór fram svöruðu spurningalistanum. Samtals fengust gild svör frá 3435 nemendum í 8. bekk, 3509 nemendum í 9. bekk og 3421 í 10. bekk (bekkur ótilgreindur: 75 einstaklingar). Heildarsvarhlutfall á landsvísu var 83,4%.

Í Mosfellsbæ fengust gild svör frá 133 nemendum í 8. bekk, 130 nemendum í 9. bekk og 118 nemendum í 10. bekk, en heildarsvarhlutfall í Mosfellsbæ var um 87%.

Skólar sem tóku þátt eru: Lágafellsskóli og Varmárskóli.

Tafla 1 Fjöldi þátttakenda í 8., 9. og 10. bekk í grunnskólum Mosfellsbæjar.

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2011	2013	2014	2015
8. bekkur	93	104	*	116	79	123	120	120	130	133
9. bekkur	90	97	94	105	110	117	149	125	125	130
10. bekkur	78	82	90	101	93	84	106	112	122	118
Bekkur ótilgreindur:						7	3	2	9	
Alls:	261	283	184	322	282	331	378	359	386	381

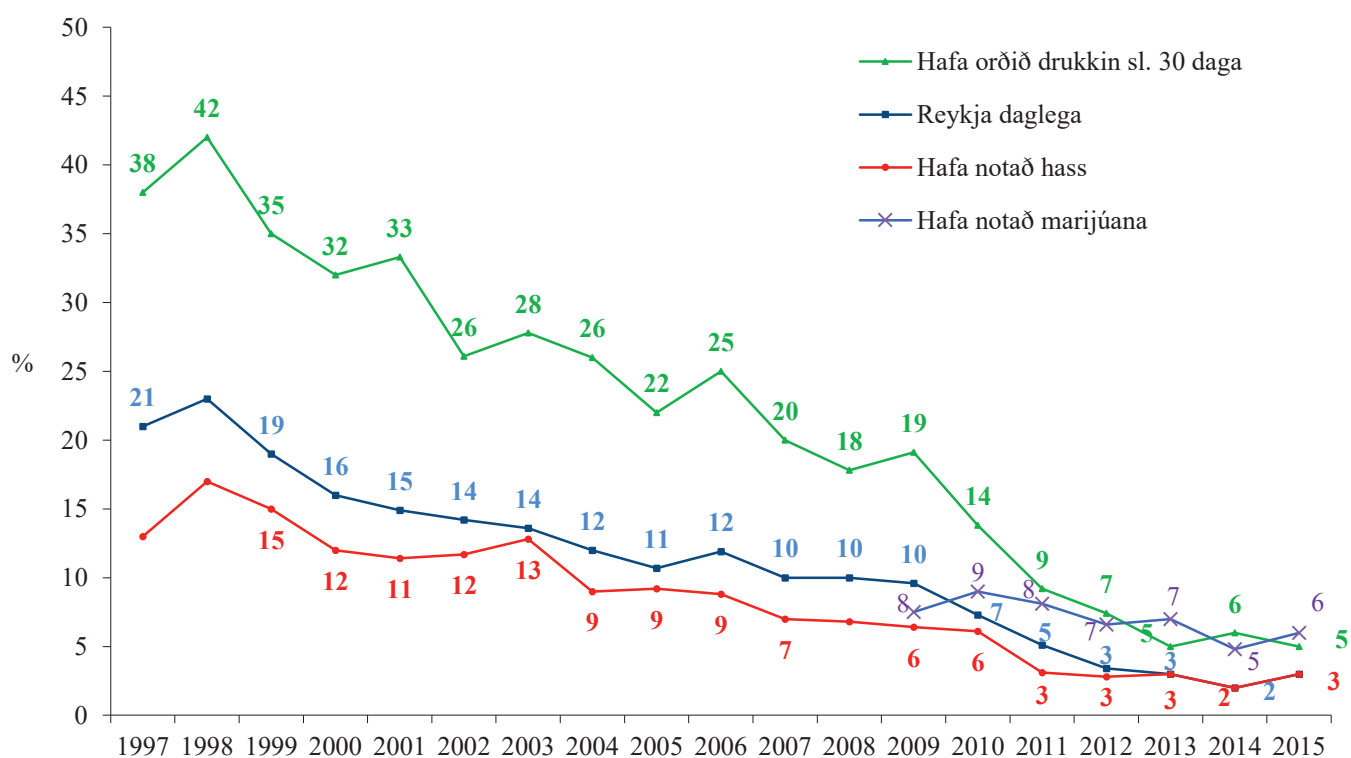
Mælitæki

Mælitæki rannsóknarinnar eru ítarlegir spurningalistar, fyrir nemendur í 8.-10. bekk, sem hafa verið þróaðir ár frá ári, fyrst af starfsfólki Rannsóknastofnunar uppeldis- og menntamála en frá árinu 1998 af Rannsóknum & greiningu. Spurningarnar eru mótaðar af fagfólki í félagsvísindum þar sem farið er eftir ströngum kröfum um að þær geti af sér öruggar niðurstöður, að áreiðanleiki og réttmæti sé ávallt í fyrirrúmi. Spurningalistinn fyrir 8.- 10. bekk árið 2015 inniheldur 16 spurningar í mismunandi mörgum liðum á fjórum blaðsíðum.

Vímuefnaneysla

Tafla 2 Vímuefnaneysla, lykilþættir í Mosfellsbæ árin 2014 og 2015¹

Bekkur:	Daglegar reykingar	Munntóbak 1 x sl. 30 daga	Neftóbak 1 x sl. 30 daga	Ölvun sl. 30	Hass	Marijúana
10. bekkur:	3% +	5% +	5% +	3% ÷	3% +	4% ÷
9. bekkur:	3% +	0% ÷	0% ÷	0% ÷	1% +	1% *
8. bekkur:	1% *	0% *	0% *	1% +	1% +	0% ÷

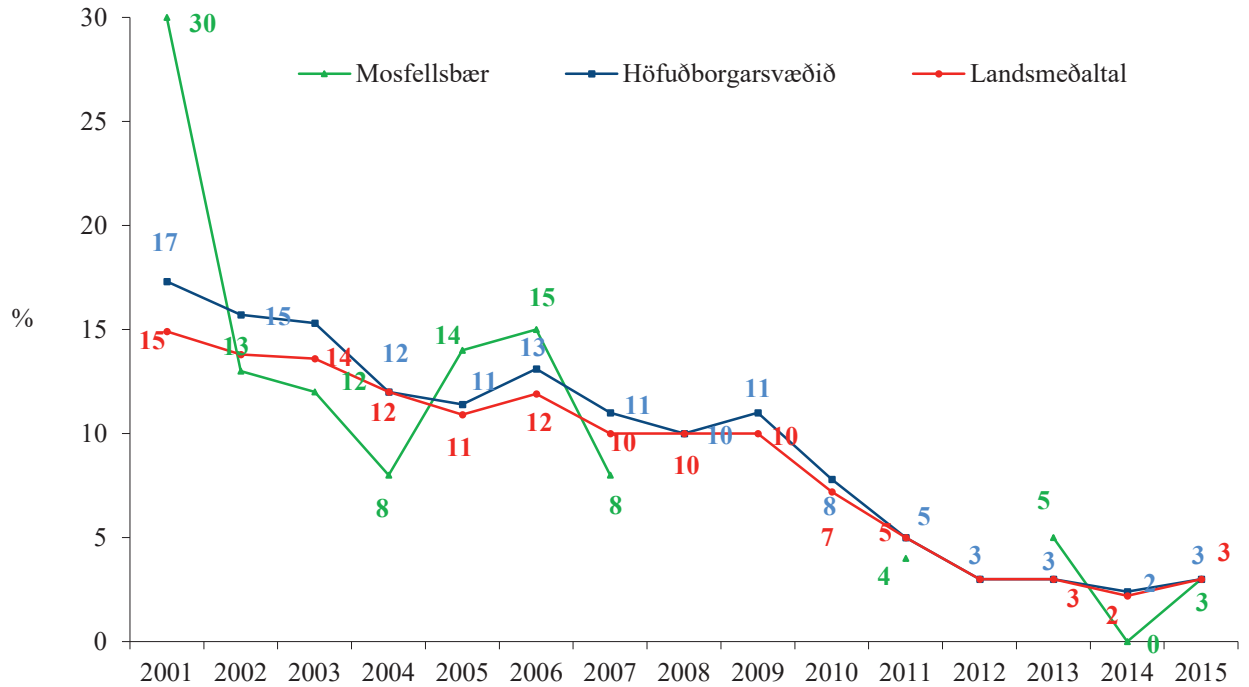

Mynd 1. Þróun vímuefnaneyslu unglunga í 10. bekk á Íslandi árin 1997 til 2015.

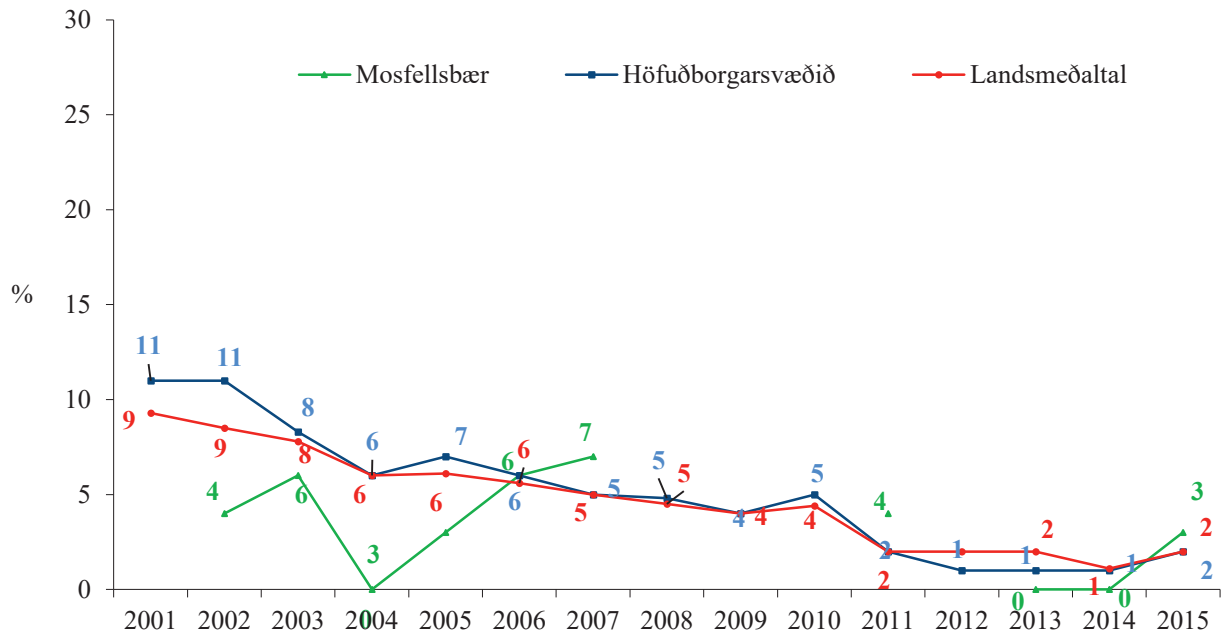
¹ Taflan sýnir hlutfall fyrir einstaka vímuefni og hvort neysla hafi aukist milli ára (+); hlutfall sé óbreytt (*) eða hvort dregið hafi úr neyslu (÷).

Þróun vímuefnaneyslu - áfengisneysla, tóbaksnotkun og önnur vímuefnaneysla

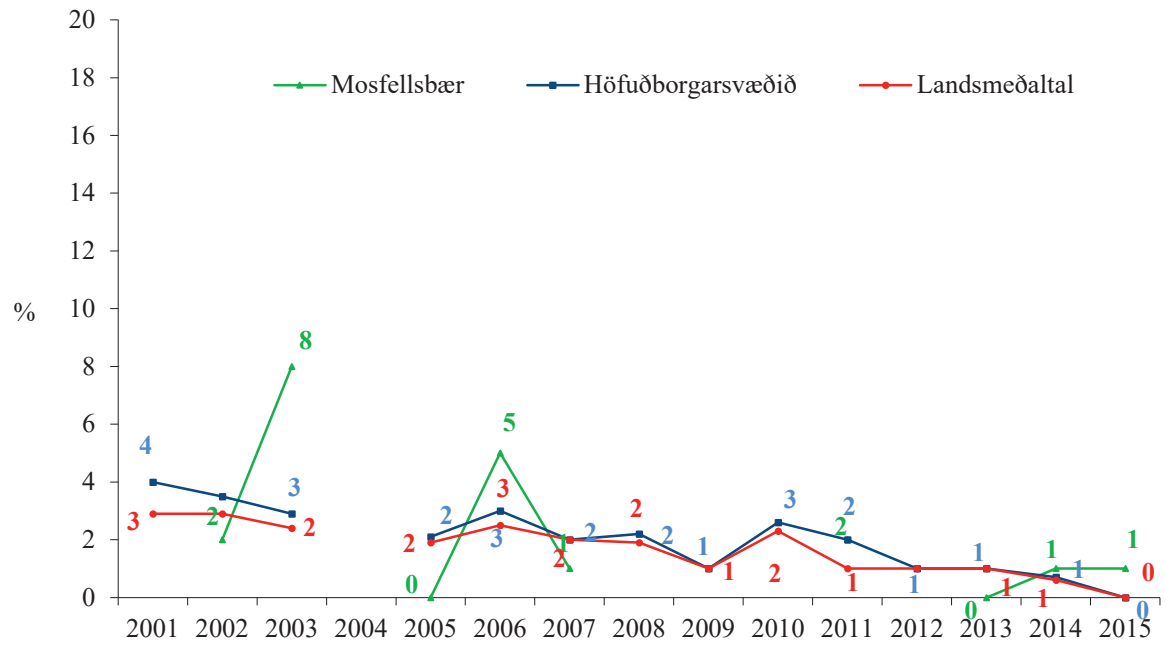
Daglegar reykingar

Mynd 2. Hlutfall nemenda í 10. bekk sem reykja daglega, árin 2001 – 2015.

Mynd 3. Hlutfall nemenda í 9. bekk sem reykja daglega, árin 2001 – 2015.

Mynd 4. Hlutfall nemenda í 8. bekk sem reykja daglega, árin 2001 – 2015.

Tafla 3 Hve oft hefur þú reykt raf-sígarettur(rafrettur) um ævina. Hlutfall (%) nemenda í 8.,9 og 10.bekk á landinu.

Raf-sígarettur fjöldi skipta:	Landið			Mosfellsbær		
	8.bekkur	9.bekkur	10.bekkur	8.bekkur	9.bekkur	10.bekkur
Aldrei	93,0 (3182)	87,9 (3074)	82,9 (2829)	96,2 (125)	94,6 (123)	86,4 (102)
1x-5x	5,1 (175)	7,0 (244)	9,9 (338)	3,1 (4)	5,4 (7)	5,9 (7)
6x-19x	1,1 (36)	2,4 (85)	3,0 (101)	0,8 (1)	0,0 (0)	3,4 (4)
20x eða oftar	0,8 (27)	2,7 (94)	4,2 (144)	0	0	4,2 (5)

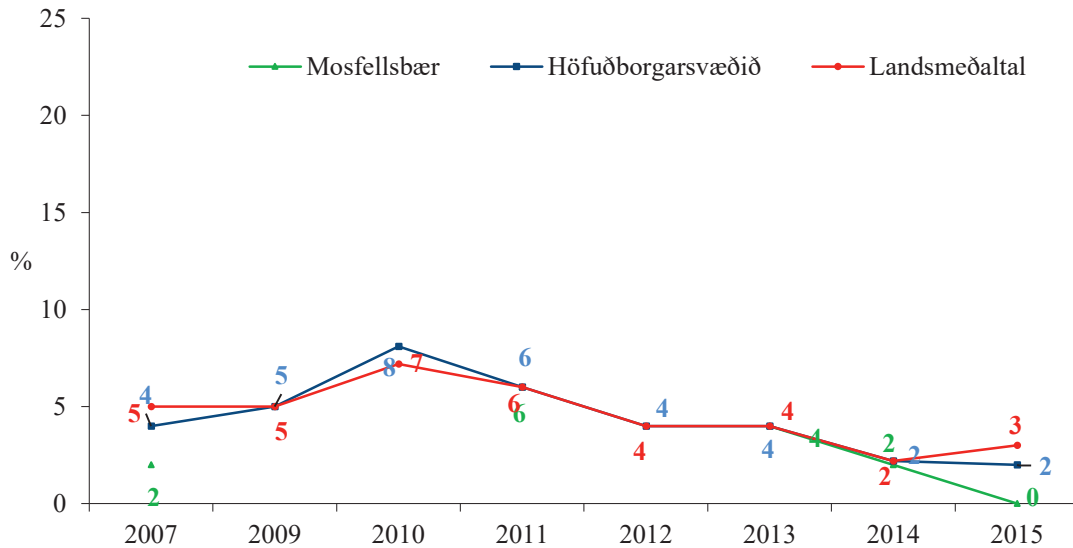
Tafla 4 Hve oft hefur þú notað tóbakslíki um ævina. Hlutfall (%) nemenda í 8.,9 og 10.bekk á landinu.

Raf-sígarettur fjöldi skipta:	Landið			Mosfellsbær		
	8.bekkur	9.bekkur	10.bekkur	8.bekkur	9.bekkur	10.bekkur
Aldrei	97,4 (3283)	95,0 (3284)	91,1 (3073)	100 (126)	98,4 (125)	93,1 (108)
1x-5x	1,9 (63)	2,9 (100)	5,6 (189)	0	0,8 (1)	4,3 (5)
6x-19x	0,5 (17)	1,2 (42)	2,0 (67)	0	0,8 (1)	1,7 (2)
20x eða oftar	0,2 (8)	0,9 (30)	1,4 (46)	0	0	0,9 (1)

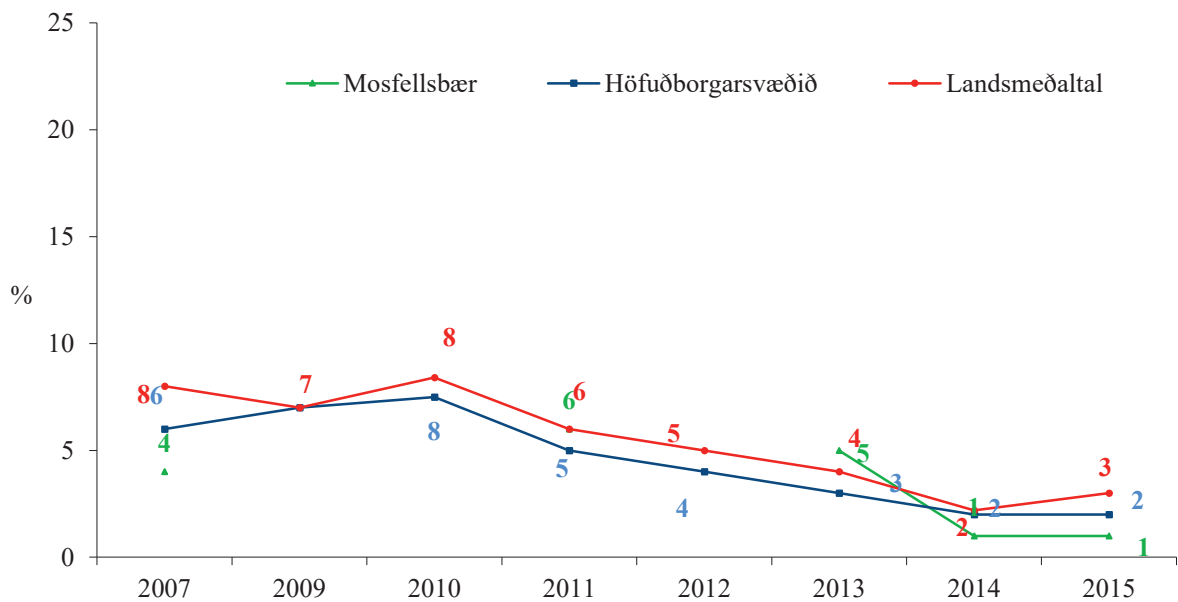
Munn- og neftóbaksnotkun

Munn- og neftóbaksnotkun 20 sinnum eða oftar um ævina meðal nemenda í 10., 9. og 8. bekk

10. bekkur: Munn- og neftóbak 20 sinnum eða oftar um ævina

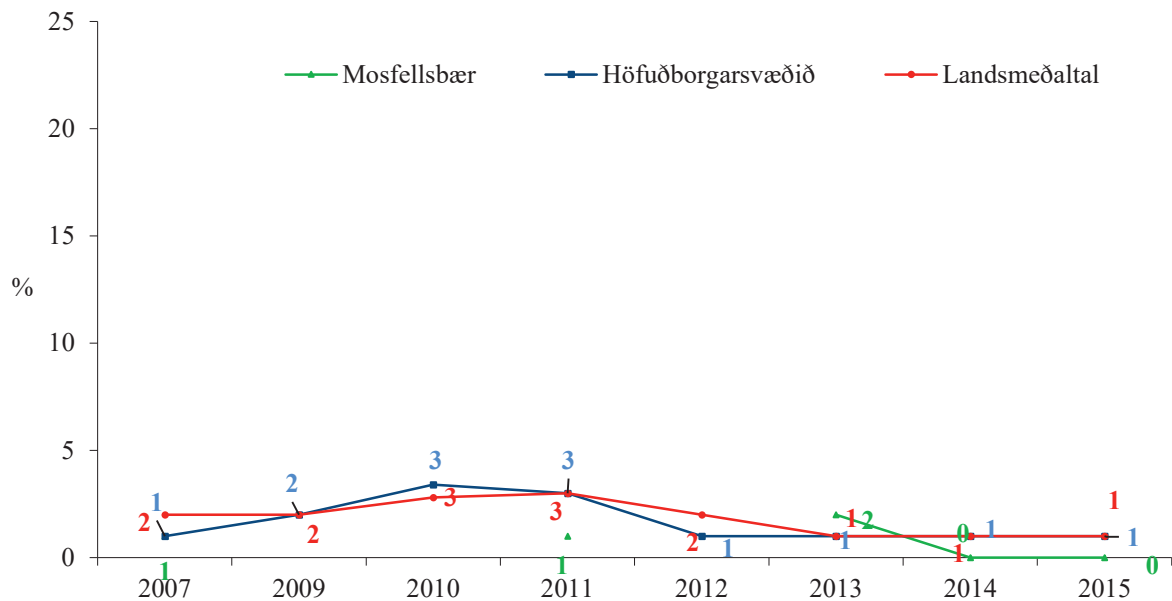

Mynd 5. Hlutfall nemenda í 10. bekk sem hafa notað munnþóbak 20 sinnum eða oftar um ævina, árin 2007 – 2015.

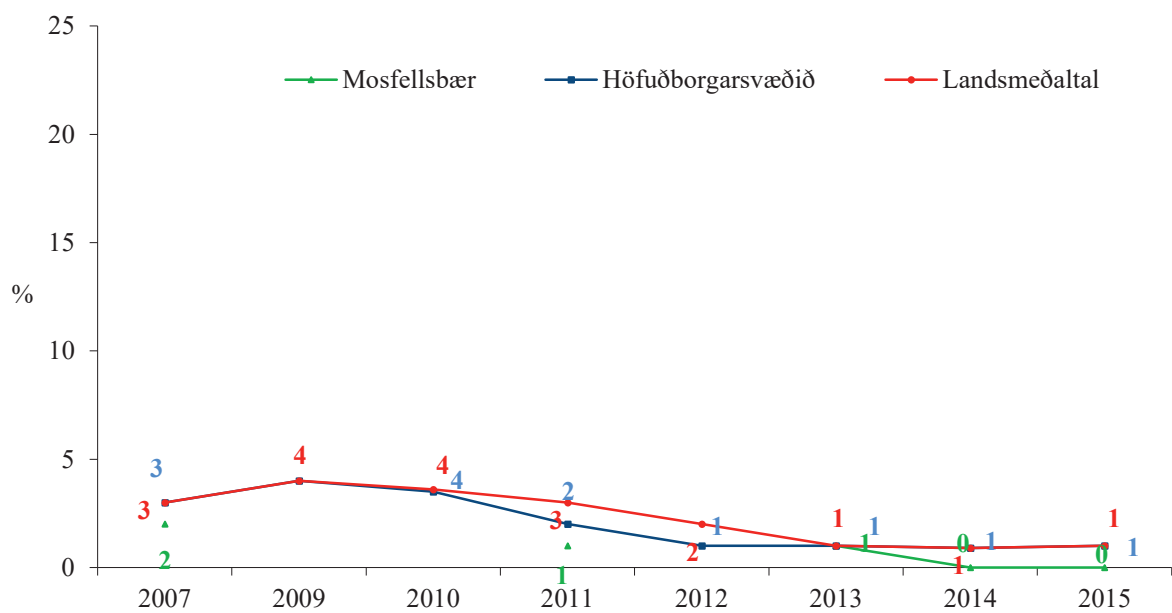

Mynd 6. Hlutfall nemenda í 10. bekk sem hafa notað neftóbak 20 sinnum eða oftar um ævina, árin 2007 – 2015.

9. bekkur: Munn- og neftóbak 20 sinnum eða oftar um ævina

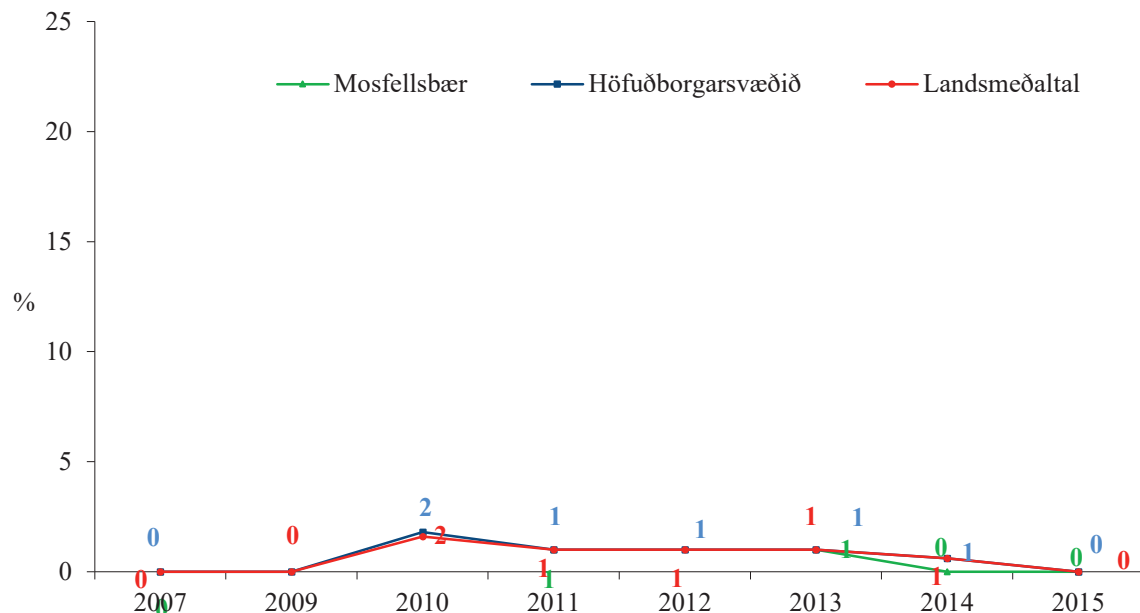

Mynd 7. Hlutfall nemenda í 9. bekk sem hafa notað munntóbak 20 sinnum eða oftar um ævina, árin 2007 – 2015.

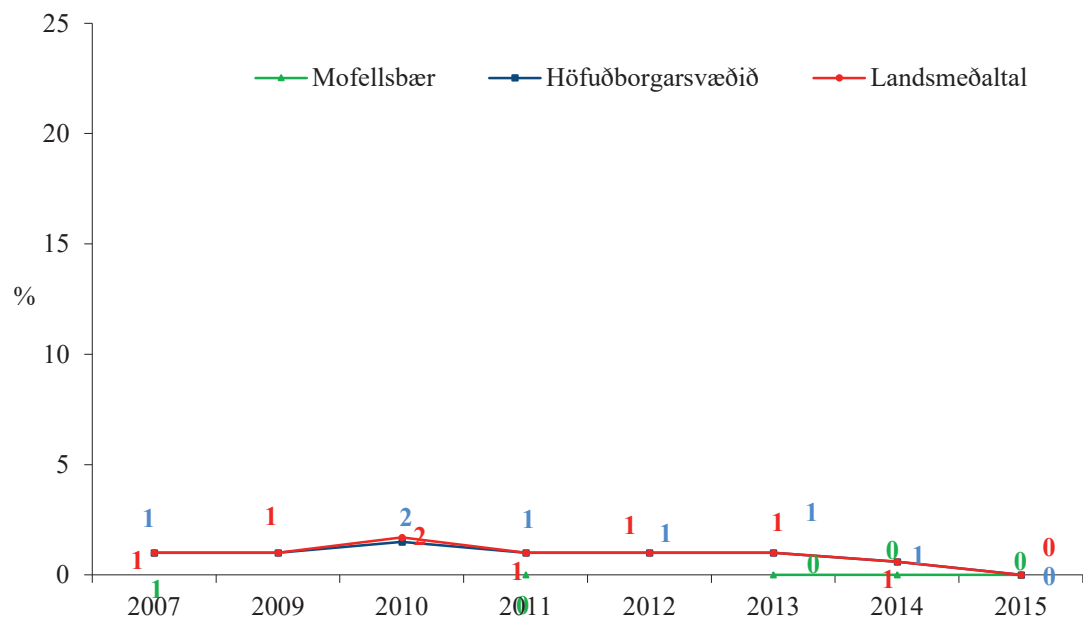

Mynd 8. Hlutfall nemenda í 9. bekk sem hafa notað neftóbak 20 sinnum eða oftar um ævina, árin 2007 – 2015.

8. bekkur: Munn- og neftóbak 20 sinnum eða oftar um ævina

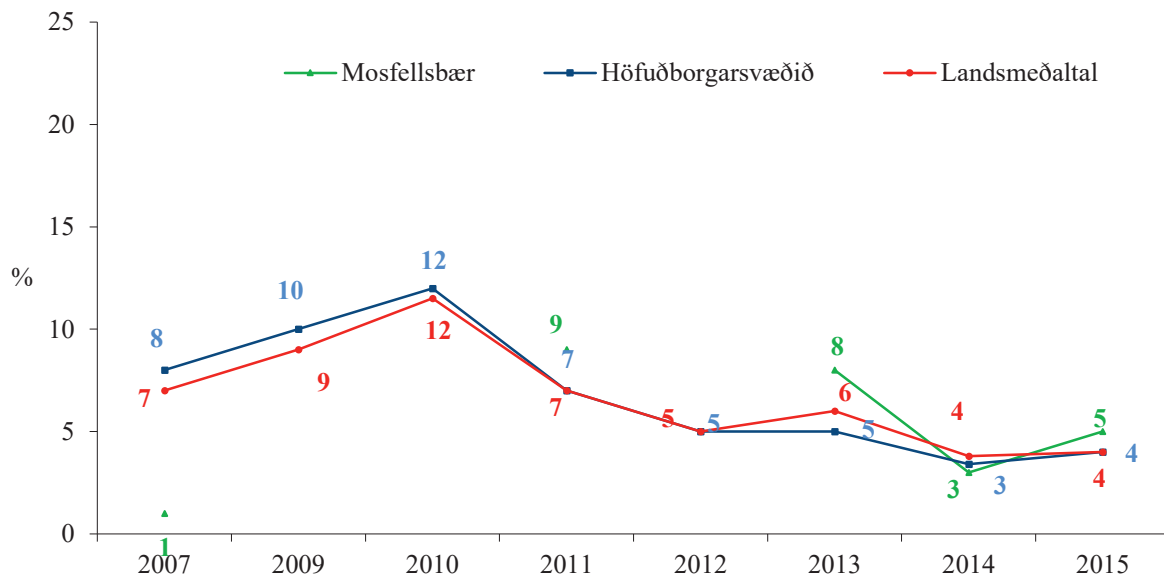
Mynd 9. Hlutfall nemenda í 8. bekk sem hafa notað munntóbak 20 sinnum eða oftar um ævina, árin 2007 – 2015.

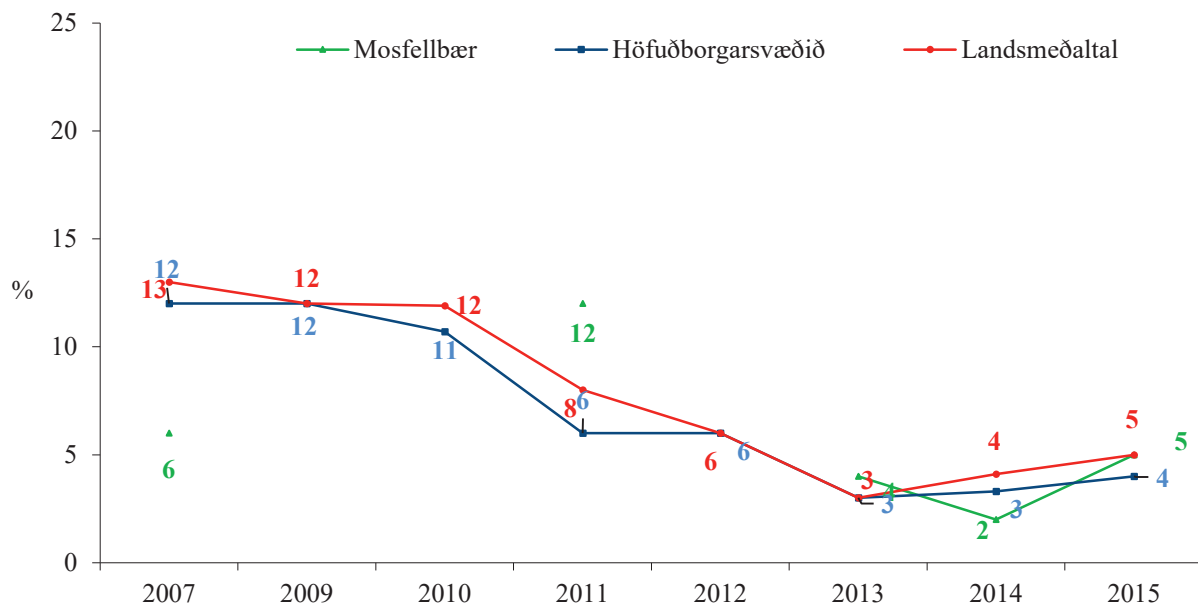
Mynd 10. Hlutfall nemenda í 8. bekk sem hafa notað neftóbak 20 sinnum eða oftar um ævina, árin 2007 – 2015.

Munn- og neftóbak einu sinni eða oftar síðastliðna 30 daga.

10. bekkur: Munn- og neftóbak einu sinni eða oftar síðastliðna 30 daga.

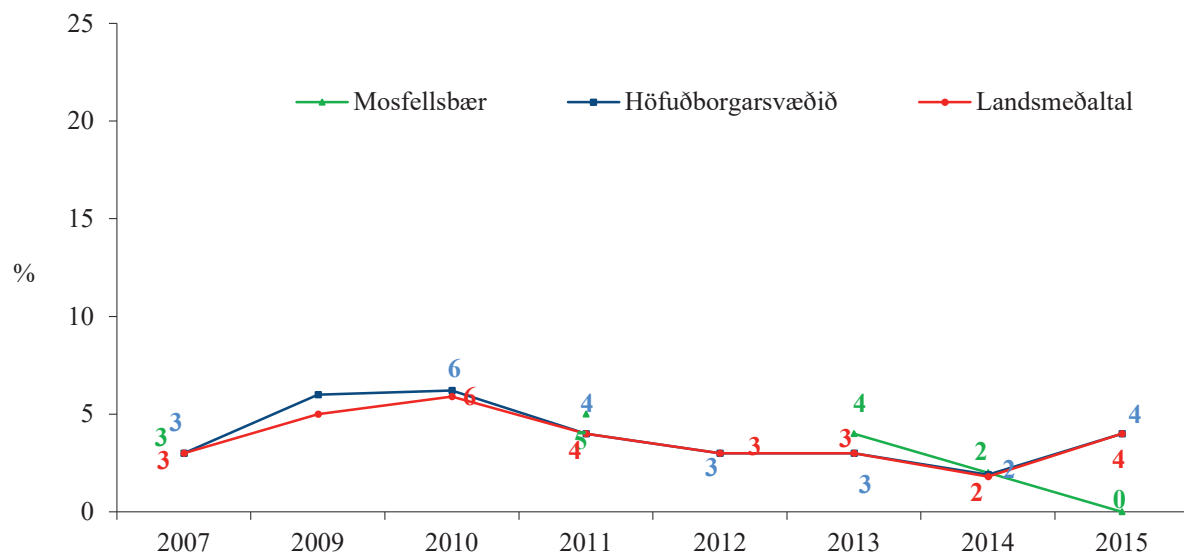

Mynd 11. Hlutfall nemenda í 10. bekk sem hafa notað munnþóbak einu sinni eða oftar síðastliðna 30 daga, 2007 – 2015.

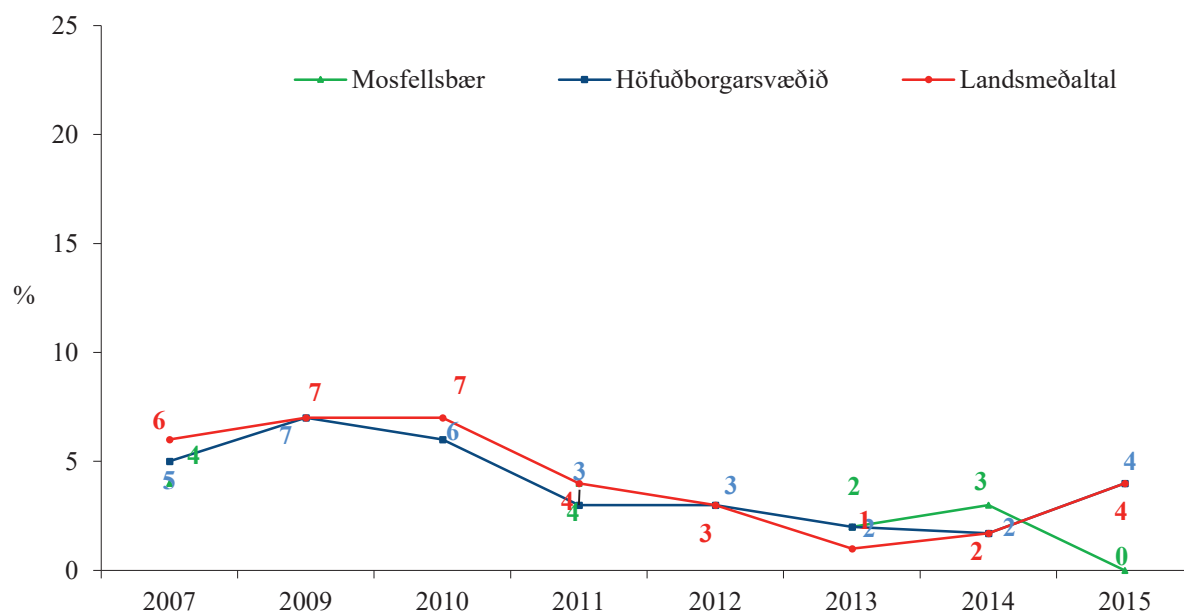

Mynd 12. Hlutfall nemenda í 10. bekk sem hafa notað neftóbak einu sinni eða oftar síðastliðna 30 daga, 2007 – 2015.

9. bekkur: Munn- og neftóbak einu sinni eða oftar síðastliðna 30 daga

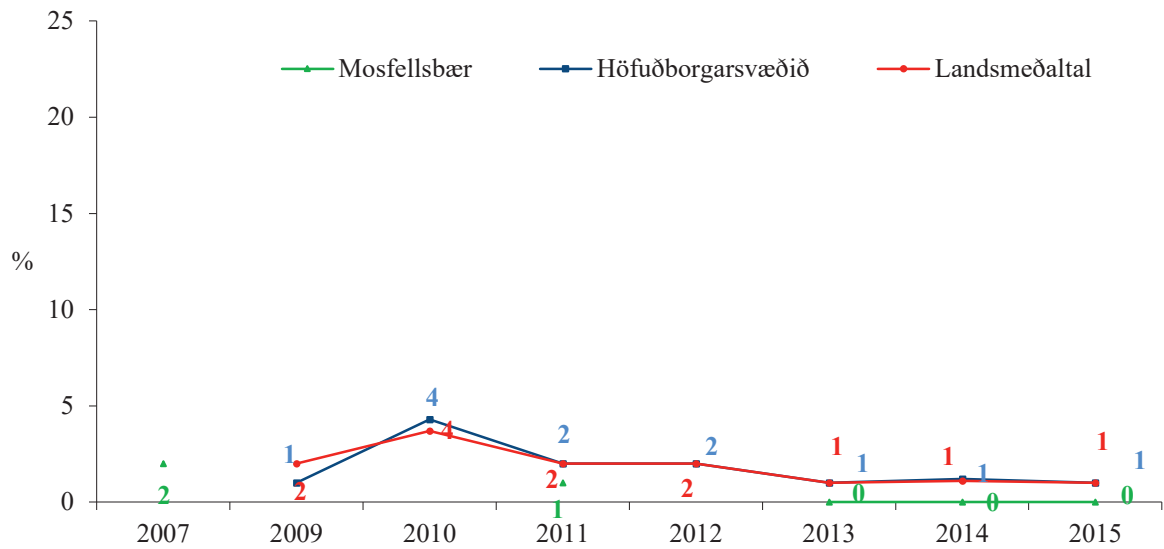

Mynd 13. Hlutfall nemenda í 9. bekk sem hafa notað munntóbak einu sinni eða oftar síðastliðna 30 daga, 2007–2015.

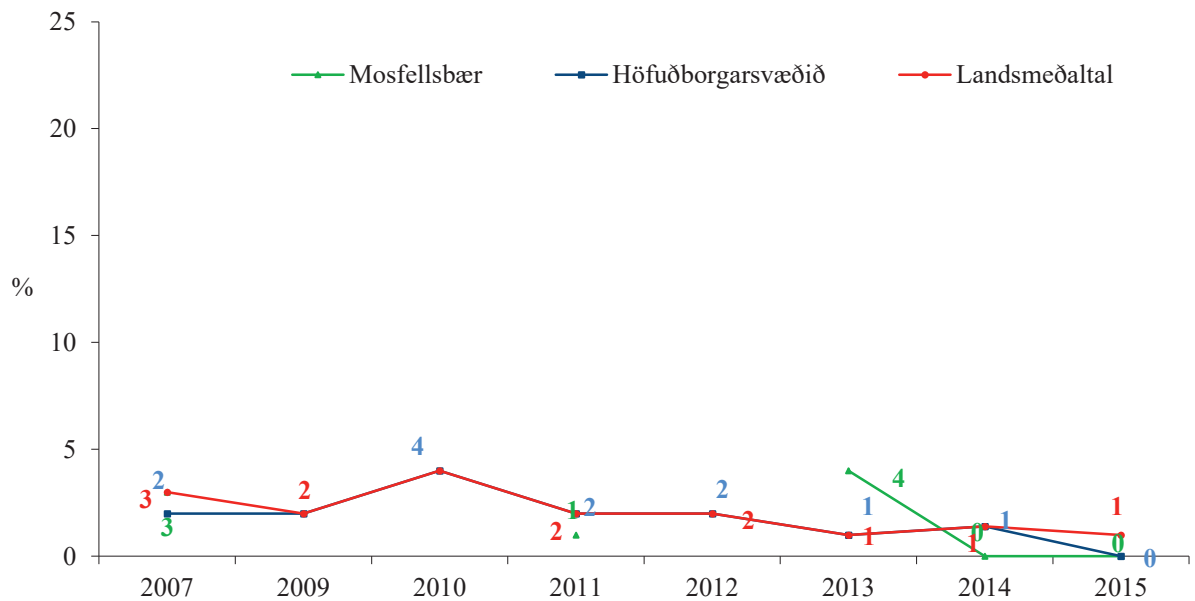

Mynd 14. Hlutfall nemenda í 9. bekk sem hafa notað neftóbak einu sinni eða oftar síðastliðna 30 daga, 2007–2015.

8. bekkur: Munn- og neftóbak einu sinni eða oftar síðastliðna 30 daga

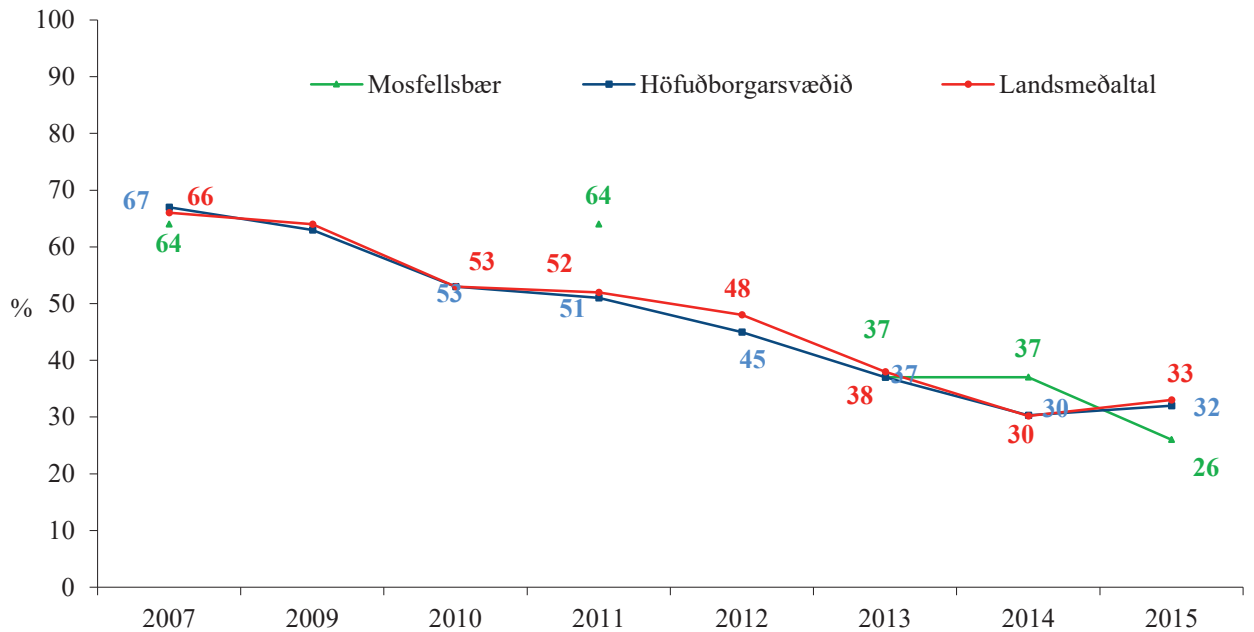

Mynd 15. Hlutfall nemenda í 8. bekk sem hafa notað munn- eða skriflegt tilkynningu einu sinni eða oftar síðastliðna 30 daga, 2007–2015.

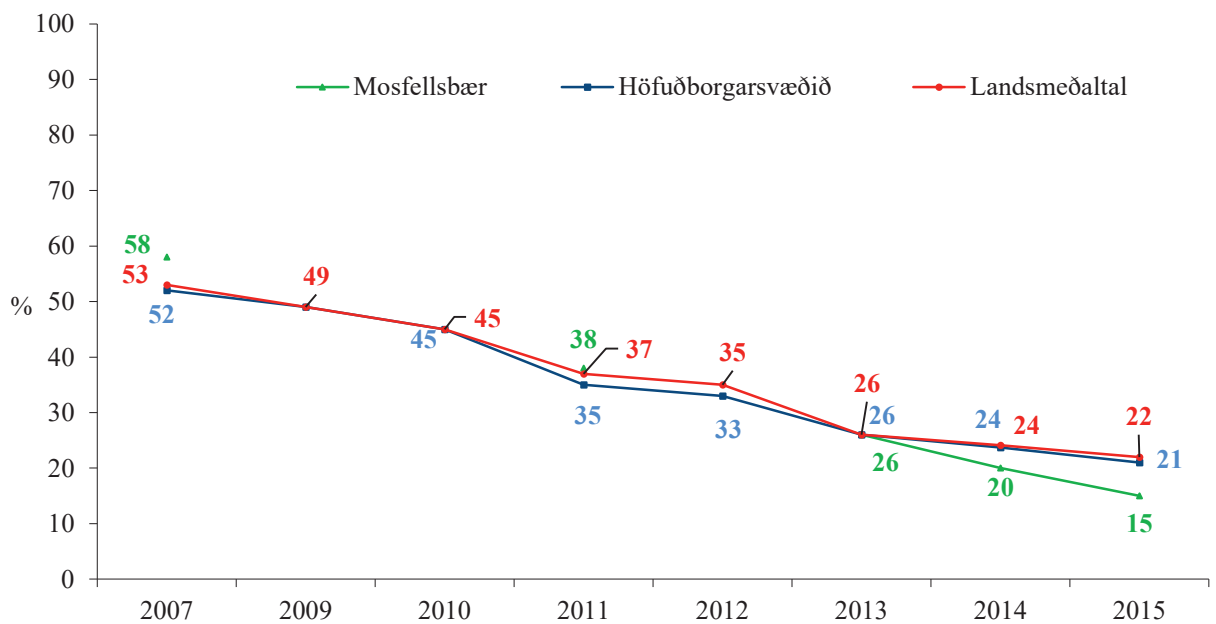

Mynd 16. Hlutfall nemenda í 8. bekk sem hafa notað neftóbak einu sinni eða oftar síðastliðna 30 daga, 2007–2015.

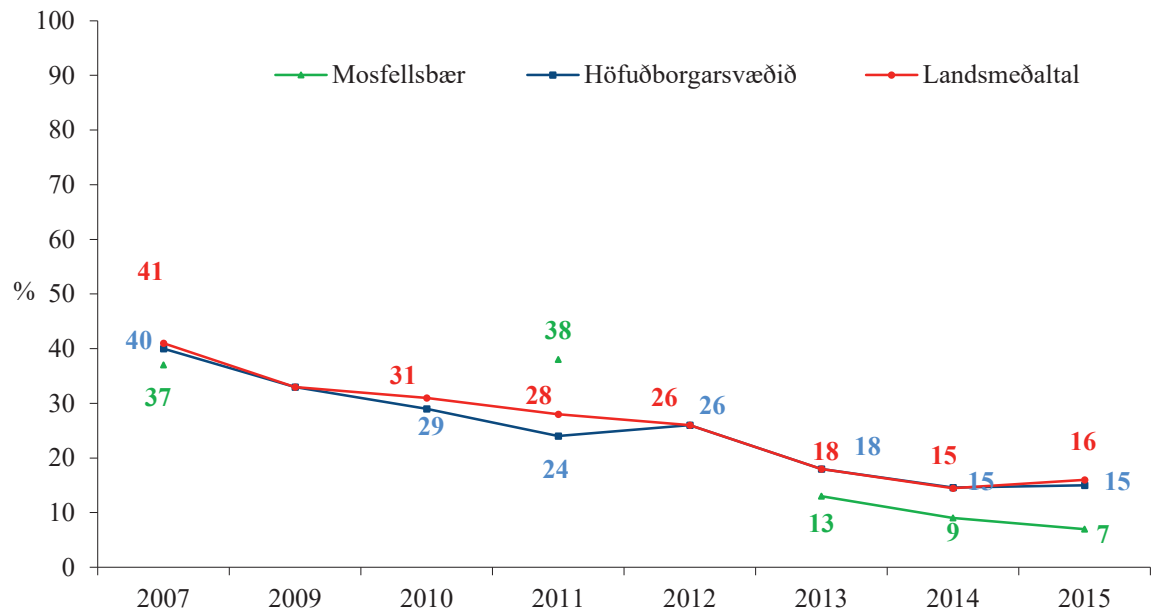
Neysla áfengis um ævina

Mynd 17. Hlutfall nemenda í 10. bekk sem hafa einhvern tíma um ævina drukkið áfengi, árin 2007– 2015.

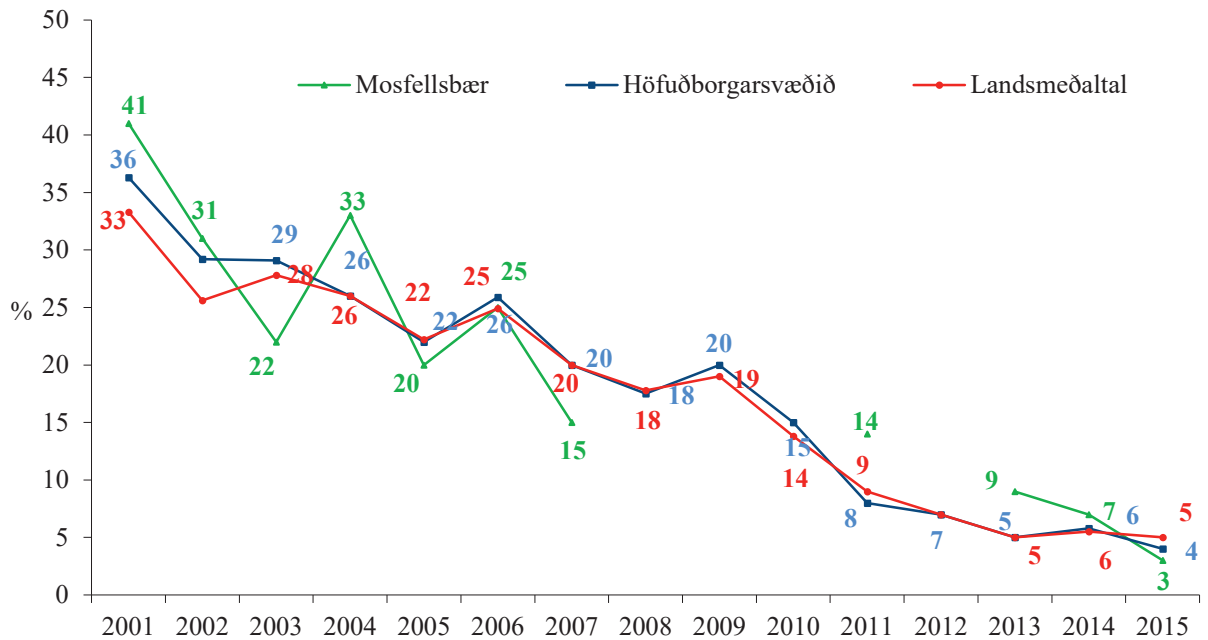

Mynd 18. Hlutfall nemenda í 9. bekk sem hafa einhvern tíma um ævina drukkið áfengi, árin 2007– 2015.

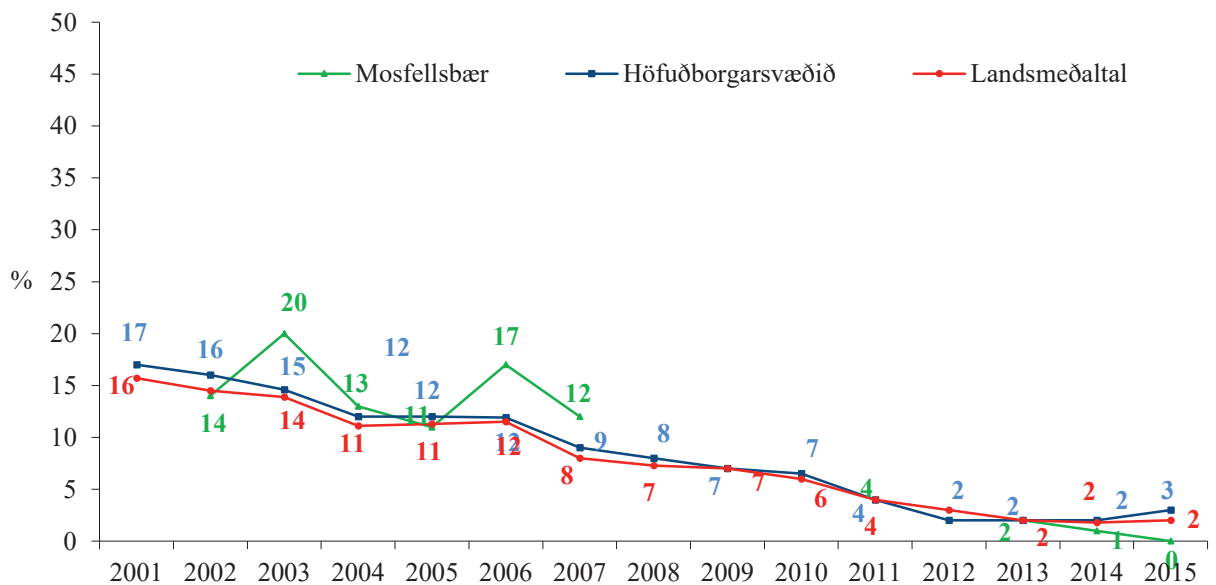

Mynd 19. Hlutfall nemenda í 8. bekk sem hafa einhvern tíma um ævina drukkið áfengi, árin 2007 - 2015.

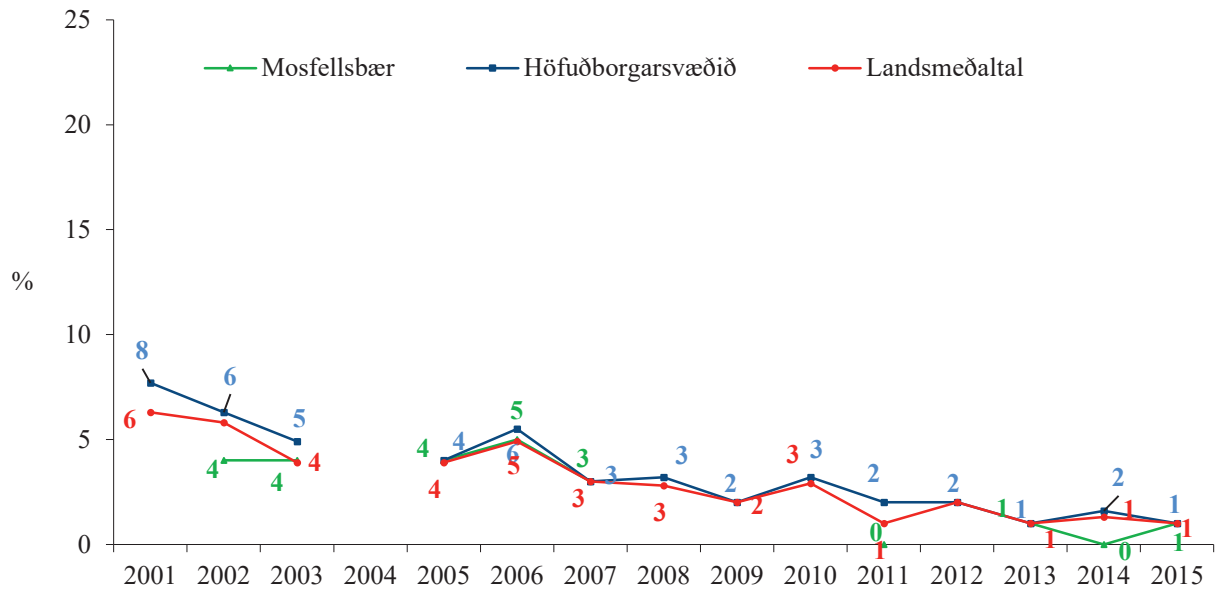
Ölvun síðastliðna 30 daga

Mynd 20. Hlutfall nemenda í 10. bekk sem hafa orðið ölvaðir einu sinni eða oftar síðastliðna 30 daga, árin 2001- 2015.

Mynd 21. Hlutfall nemenda í 9. bekk sem hafa orðið ölvaðir einu sinni eða oftar síðastliðna 30 daga, árin 2001 – 2015.

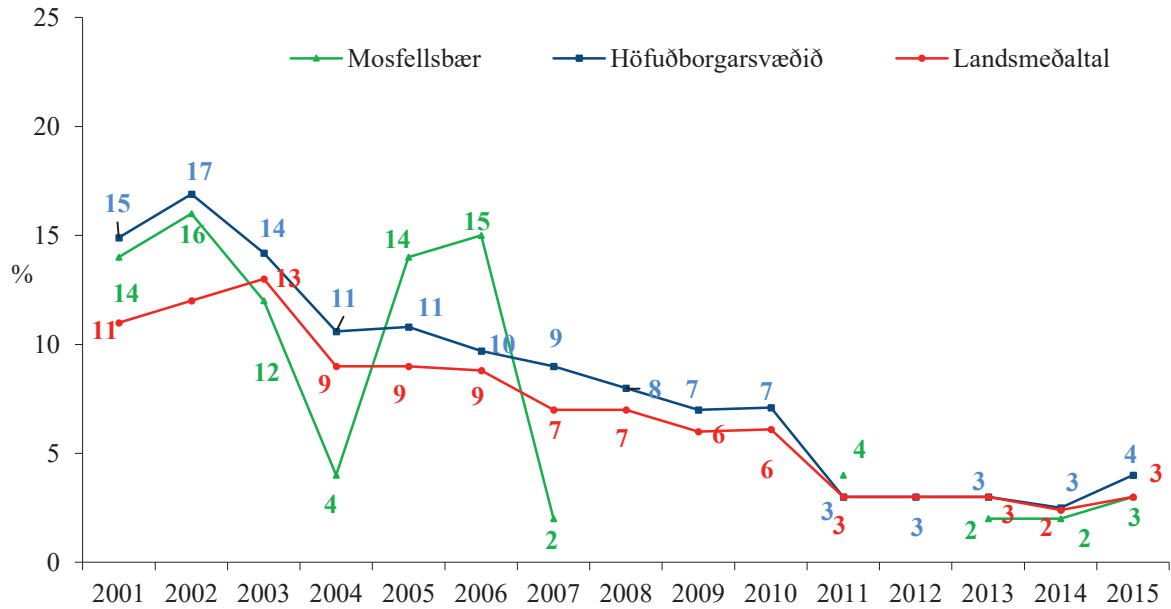

Mynd 22. Hlutfall nemenda í 8. bekk sem hafa orðið ölvaðir einu sinni eða oftar síðastliðna 30 daga, árin 2001 – 2015.

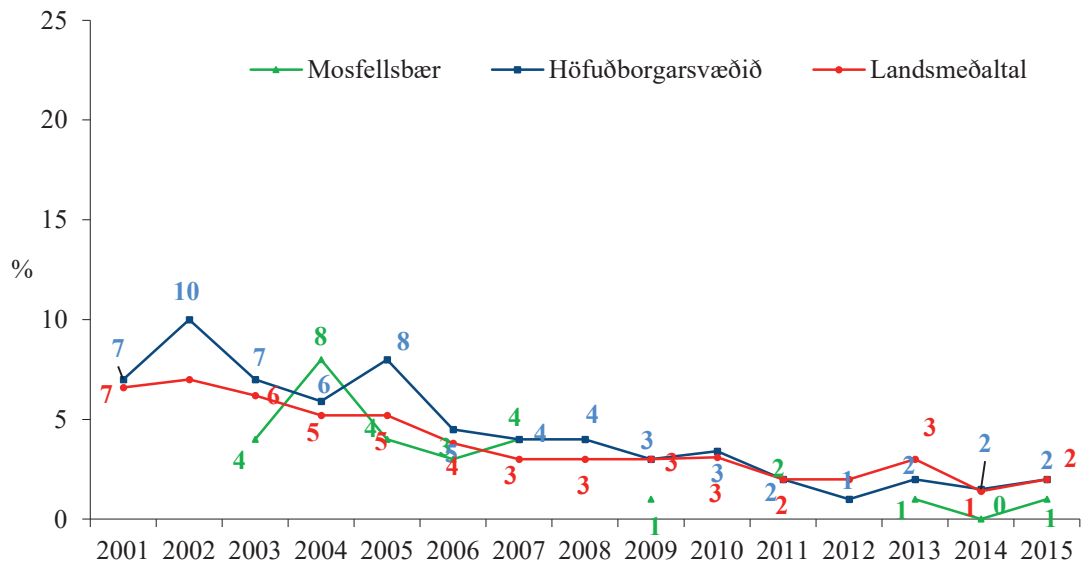
Tafla 1. Hlutfall nemenda í 10. bekk í grunnskólum Mosfellsbæjar, árin 2014 og 2015 sem hafa drukkið áfengi (stundum eða oft) á tilteknum stöðum.

	2014 (%)			2015 (%)		
	Mosfellsbær	Höfuðborgar- svæðið	Landið	Mosfellsbær	Höfuðborgar- svæðið	Landið
Heima hjá mér:	3	1	2	3	1	2
Heima hjá öðrum:	6	7	7	5	4	5
Í bænum:	5	3	3	3	3	4
Á skemmtistað eða pöbb:	5	2	2	3	1	1
Á grunnskólaballi:	1	1	1	2	0	1
Á framhalds- skólaballi:	0	1	1	3	1	1

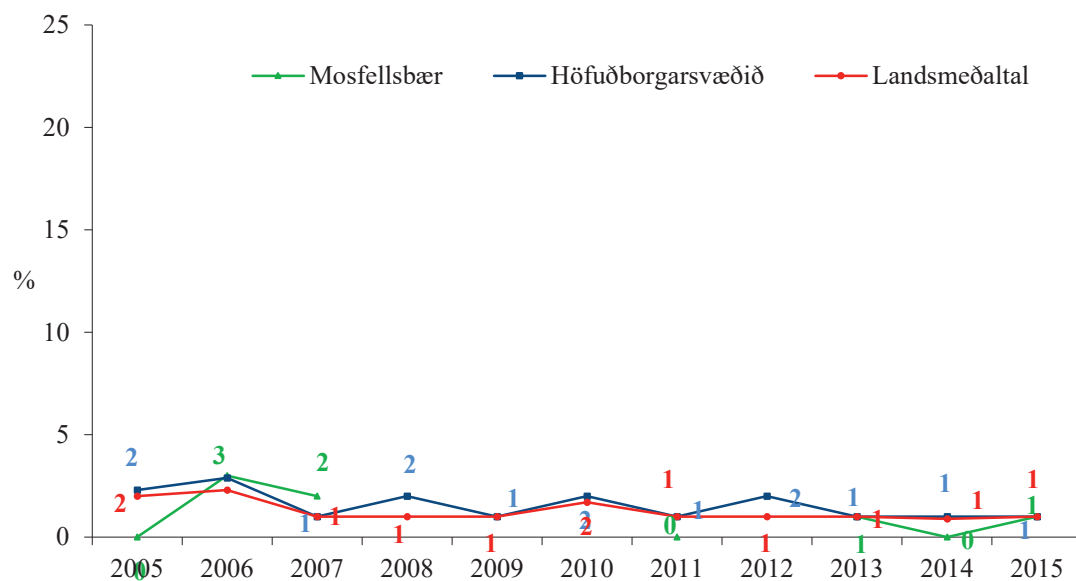
Hassneysla

Mynd 23. Hlutfall nemenda í 10. bekk sem hafa notað hass einu sinni eða oftar um ævina, árin 2001 – 2015.

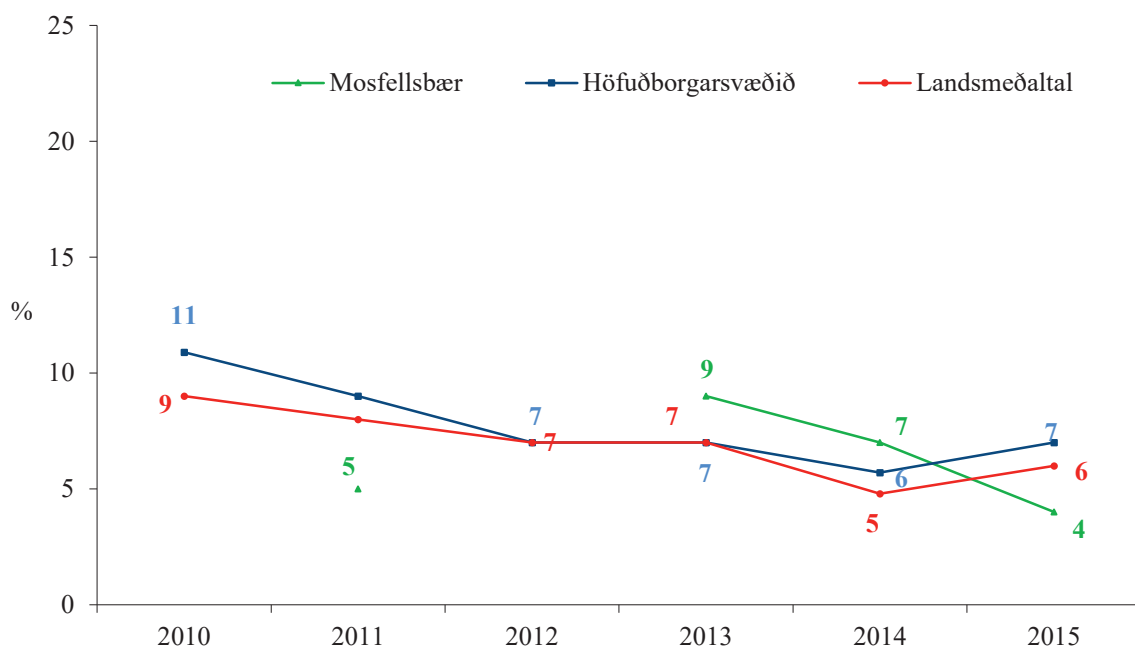

Mynd 24. Hlutfall nemenda í 9. bekk sem hafa notað hass einu sinni eða oftar um ævina, árin 2001 – 2015.

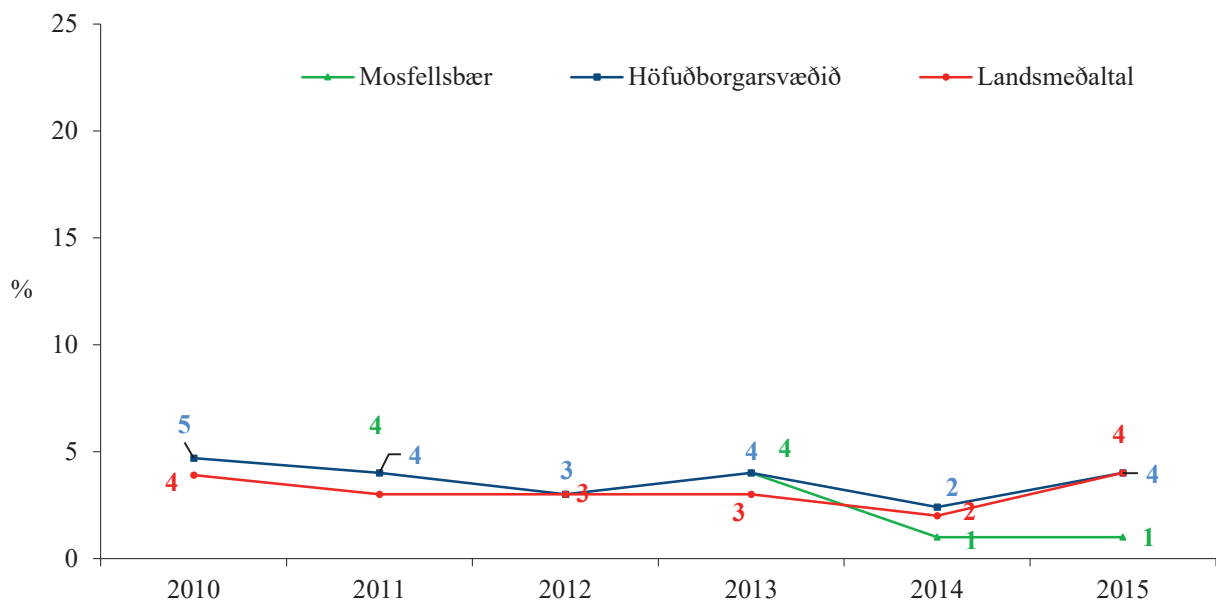

Mynd 25. Hlutfall nemenda í 8. bekk sem hafa notað hass einu sinni eða oftár um ævina, árin 2005 – 2015.

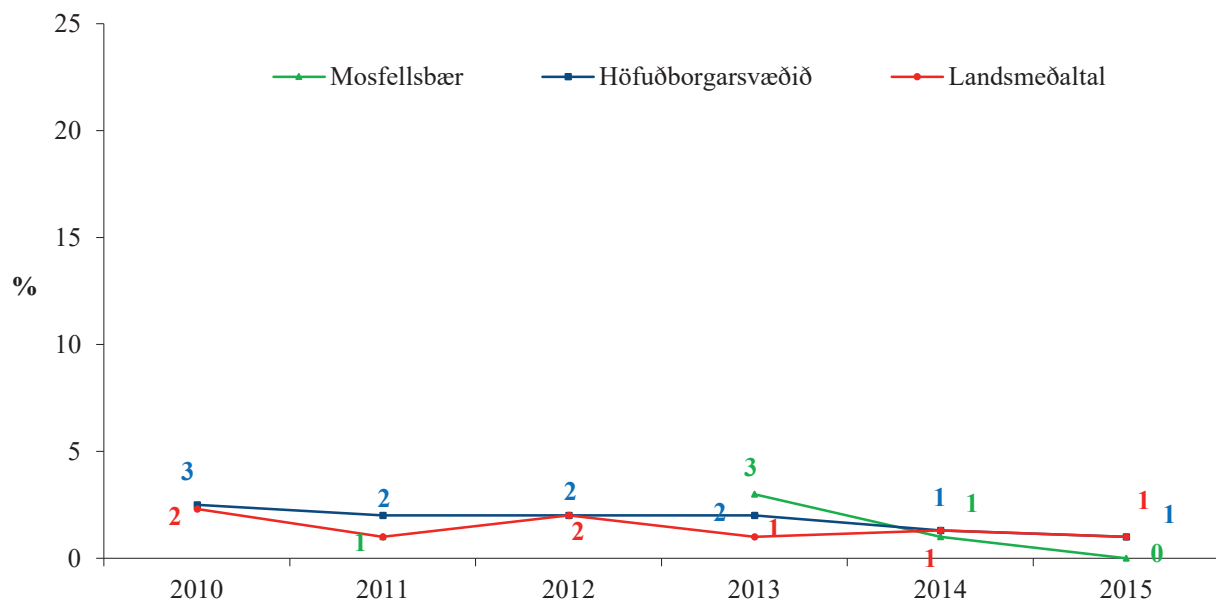
Marijúananeysla

Mynd 26. Hlutfall nemenda í 10. bekk sem segjast hafa notað marijúana einu sinni eða oftár um ævina, árin 2010 - 2015.

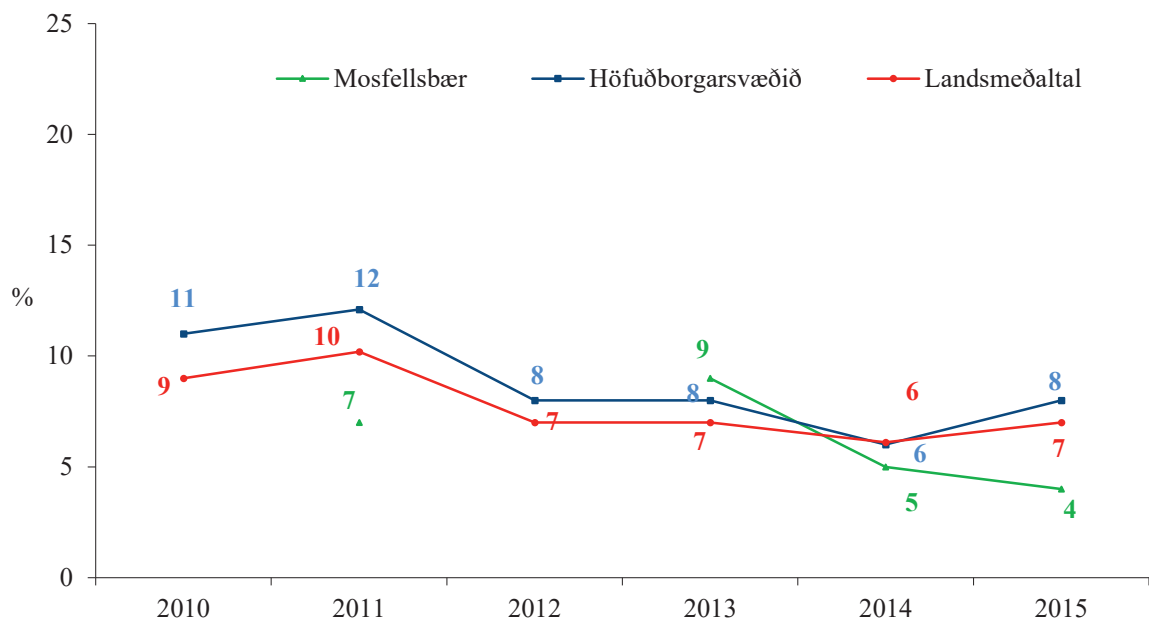

Mynd 27. Hlutfall nemenda í 9. bekk sem segjast hafa notað marjúana einu sinni eða oftár um ævina, árin 2010 - 2015.

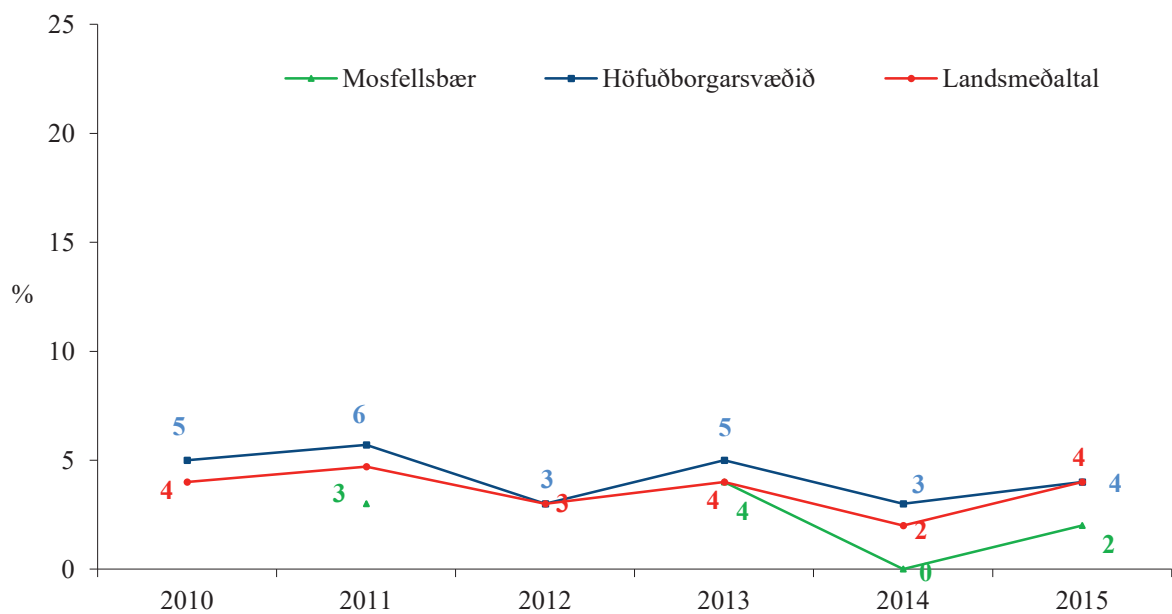

Mynd 28. Hlutfall nemenda í 8. bekk sem segjast hafa notað marjúana einu sinni eða oftár um ævina, árin 2010 - 2015.

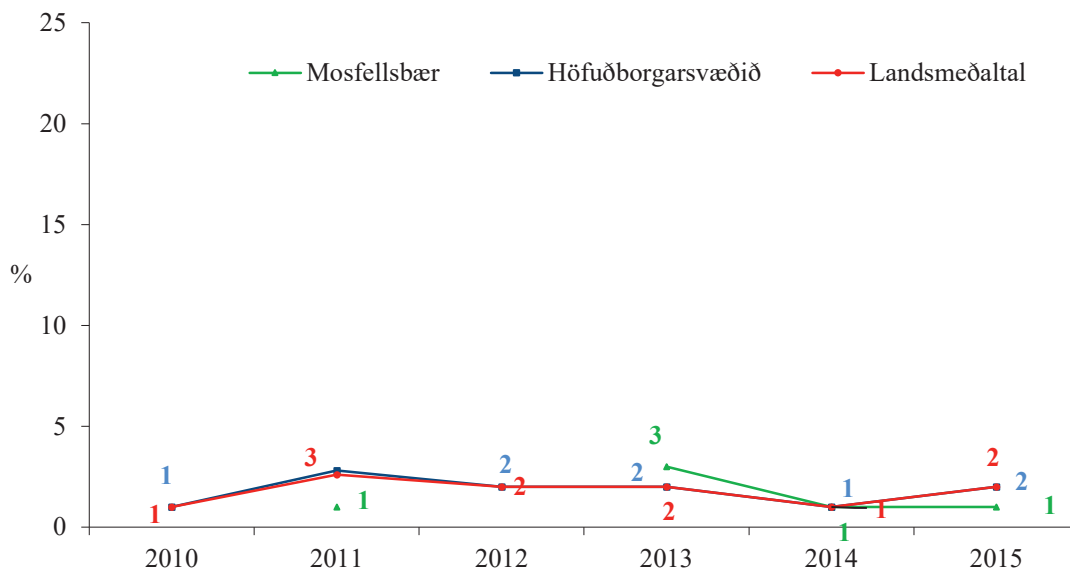
Hass- eða marjúananeysla

Mynd 29. Hlutfall nemenda í 10. bekk sem hafa notað hass EÐA marjúana einu sinni eða oftar um ævina, árin 2010 - 2015.

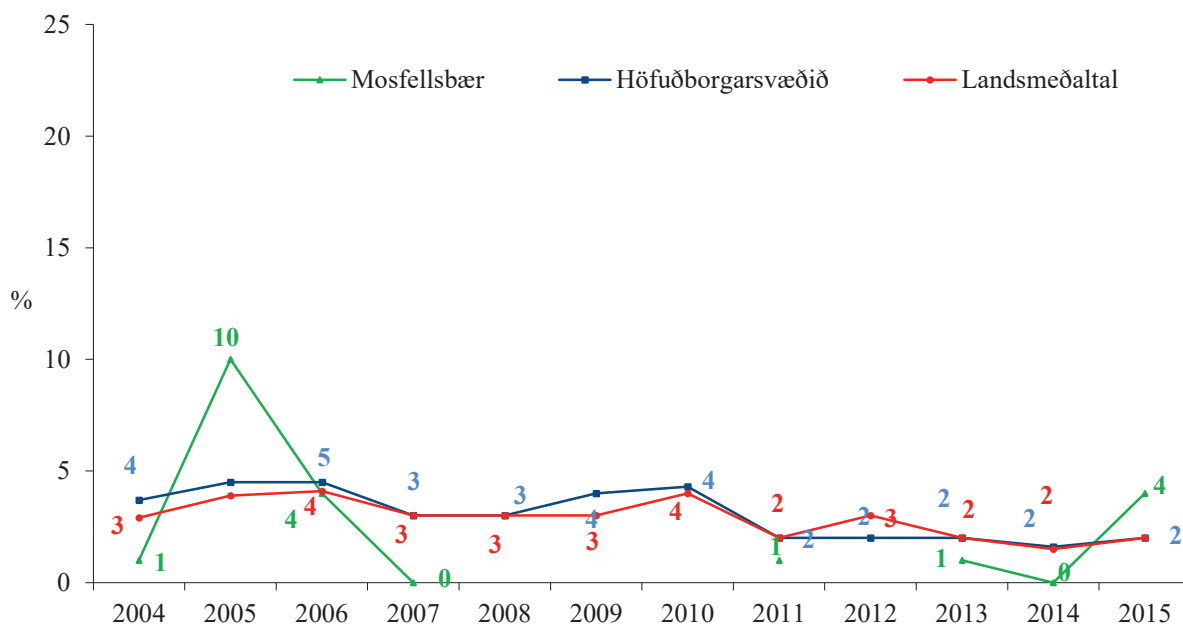
Mynd 30. Hlutfall nemenda í 9. bekk sem hafa notað hass EÐA marjúana einu sinni eða oftar um ævina, árin 2010 - 2015.

Mynd 31. Hlutfall nemenda í 8. bekk sem hafa notað hass EÐA marijúana einu sinni eða oft um ævina, árin 2010 - 2015.

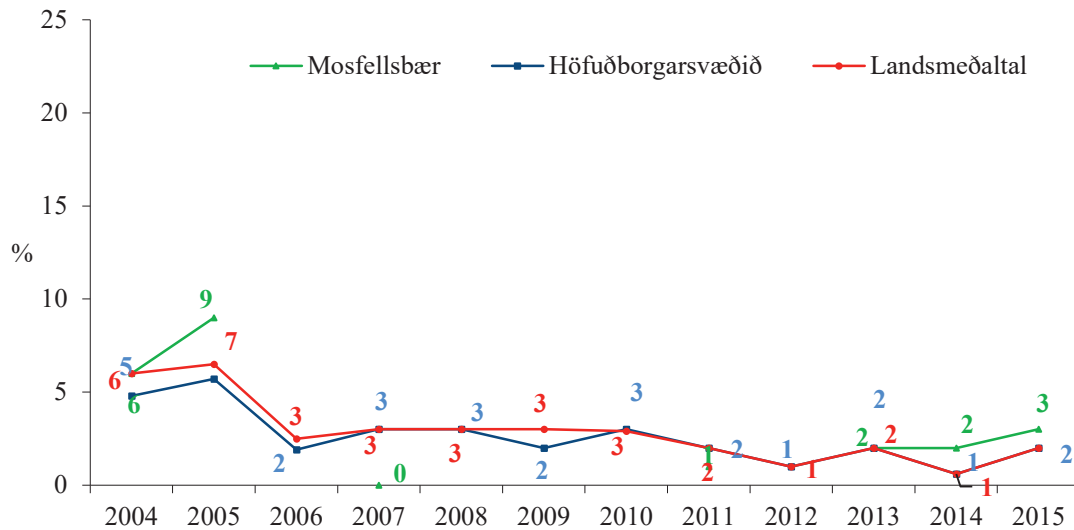
Neysla annarra ólöglegra vímuefna

Amfetamín

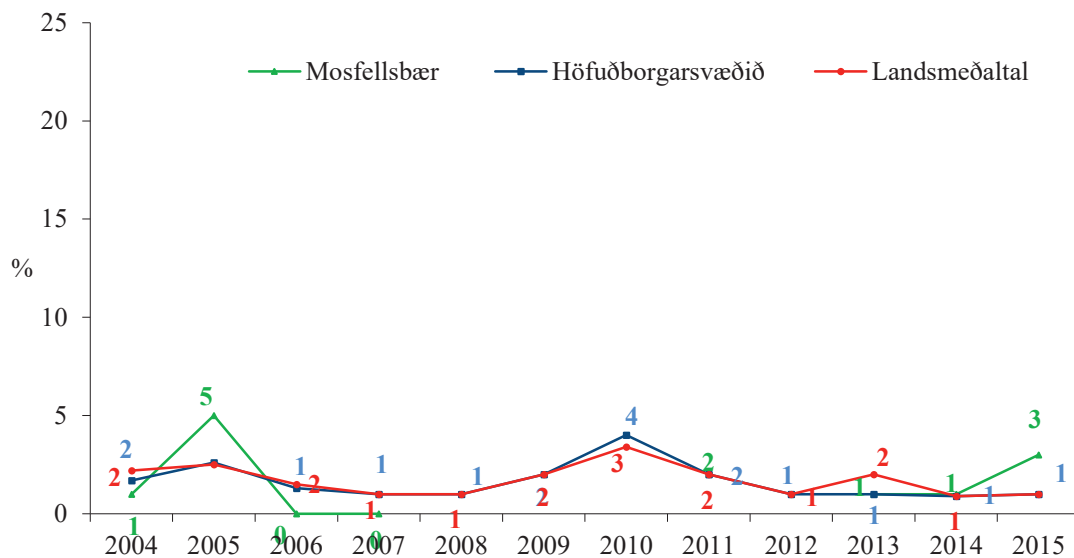
Mynd 32. Hlutfall nemenda í 10. bekk sem hafa notað amfetamín einu sinni eða oft um ævina, árin 2004 – 2015.

Sniff

Mynd 33. Hlutfall nemenda í 10. bekk sem hafa notað sniff (t.d. lím) einu sinni eða oftár um ævina, árin 2004 – 2015.

Sveppir sem vímuefni

Mynd 34. Hlutfall nemenda í 10. bekk sem hafa notað sveppi (sem vímuefni) einu sinni eða oftár um ævina, árin 2004 – 2015.

